

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”

ФАКУЛТЕТ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА”

КАТЕДРА „НАЦИОНАЛНА И МЕЖДУНАРОДНА СИГУРНОСТ”

ЕРОЛ САЛИЕВ БУЮКЛИЕВ

**КОНФЛИКТИТЕ В ЮЖНА АЗИЯ В НАЧАЛОТО НА
XXI ВЕК И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ РЕГИОНАЛНАТА
СИГУРНОСТ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 9 „Сигурност и отбрана“, професионално направление

9.1. „Национална сигурност“

Научен ръководител

Проф. д-р Николай Димитров Слатински

СОФИЯ • 2018

Дисертационният труд е обсъден на катедрен съвет на 19.03.2018 г. и е насрочен за защита пред Научно жури от катедра „Национална и международна сигурност“ при факултет „Национална сигурност и отбрана“ на Военна академия „Г.С. Раковски“ – София, по научната специалност: 05.12.02, ”Военно-политически проблеми на сигурността”.

Авторът на дисертационния труд е докторант чрез самостоятелна подготовка в катедра „Национална и международна сигурност“ при факултет „Национална сигурност и отбрана“ на Военна академия „Г.С. Раковски”.

Данни за дисертационния труд:

Дисертационният труд се състои от 196 страници

Основен текст – 177 страници

Литературни източници – 233 заглавия (40 на кирилица – български, руски и 193 на латиница - английски)

Брой на публикациите по дисертацията – 15

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 16.07.2018 г. отчаса в зала на Военна академия „Г. С. Раковски“

Материалите по защитата са на разположение на интересувашите се в стая №.... на Военна академия „Г. С. Раковски“ – София, тел. 02/.....

Автор: Ерол Салиев Буюклиев

Тема: „Конфликтите в Южна Азия в началото на ХХІ век и влиянието им върху регионалната сигурност“

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

УВОД.....	4
ПЪРВА ГЛАВА	
ПАРАМЕТРИ НА КОНФЛИКТИТЕ В ЮЖНА АЗИЯ ПРЕЗ ХХІ ВЕК...9	
1.1. Конфликт - аксиоматично понятие в науката за сигурността.....	9
1.2. Географски граници и особености на региона Южна Азия.....	24
1.3. Конфликтите в Южна Азия.....	28
1.3.1. Конфликтната обстановка в Афганистан.....	31
1.3.2. Конфликтът за Кашмир.....	44
1.3.3. Пакистан – Балочистан.....	49
1.3.4. Индия: Асам, Манипур, Нагаланд, Трипура, Наксалите –Маоистко движение.....	61
1.3.5. Бангладеш.....	77
1.3.6. Непал.....	83
1.3.7. Шри Ланка.....	85
1.4. Изводи от първа глава.....	87
ВТОРА ГЛАВА	
РЕГИОНАЛНА НЕ/СИГУРНОСТ НА ЮЖНА АЗИЯ.....89	
2.1. Геополитическа несигурност в Южна Азия.....	89
2.2. Основни геополитически тенденции.....	95
2.3. Систематизация на външното влияние в Южна Азия.....	99
2.4. Конфликтни аспекти във взаимоотношенията между страните в Южна Азия.....	101
2.5. Изводи от втора глава.....	122
ТРЕТА ГЛАВА	
ВЛИЯНИЕ НА КОНФЛИКТИТЕ В ЮЖНА АЗИЯ ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ НА СИГУРНОСТ И СТАБИЛНОСТ В РЕГИОНА.....124	
3.1. Стратегическа визия за глобалната средата на сигурност.....	124
3.2. Постмодерна не/сигурност в Южна Азия.....	128
3.3. Тенденции в развитието на конфликтите в Южна Азия.....	131
3.4. Последици от конфликтите в Южна Азия.....	133
3.4.1. Регионални измерения.....	133
3.4.2. Негативни последици за глобалната сигурност от конфликтите в Южна Азия – Case study.....	135
3.4.2.1. Case Study 1 - Несигурността в Южна Азия като риск за интеграцията на Европа.....	135
3.4.2.2. Case Study 2 – Миграцията от Южна Азия към Европа през ХХІ век и негативните последици за не/сигурността на ЕС.....	146

3.4.2.3. Образователната система в България като механизъм за социализация на мигранти и бежанци от Южна Азия.....	159
3.6. Изводи от трета глава.....	165
ОБЩИ ИЗВОДИ.....	166
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	171
НАУЧНИ И ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ.....	175
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА.....	178

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалност на проблема

Двете глобални тенденции, на всеобхватната икономическа взаимообвързаност и политическата взаимозависимост провокират нарастващото значение на сигурността като базова човешка потребност. **Актуалността** на темата за конфликтите в Южна Азия е определена от тяхното хронифициране, мултиплицирането им в съседните региони и от опасността за проектирането на локалната и регионалната несигурност в глобалното равнище. Сред нерешените въпроси на регионално равнище се открояват конфликтните отношения между Индия и Пакистан, в които активна роля има съседен Китай. Трите държави са легитимно или не ядрени сили и тяхното конкурентно съперничество, конфронтационно поведение и нерешени въпроси извеждат на преден план и с особен приоритет въпросите за ядрената сигурност и разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ). Засилват се тенденциите на изместване на световната икономика и политика към Азия, и в частност към Южна Азия, където живее 1/4 от световната популация. Сблъсъците на интереси на различните елементи в региона не се ограничават в парадигмата на правовата държава и монопола ѝ над средствата за насилие. Изследването насочва вниманието към конфликтите в Южна Азия и **значимостта** му се изразява в установяването на съвременната обстановка в региона, анализиране на конфликтността, последиците от нея, систематизиране на информацията за протичащите конфликти в глобално значим регион и очертаването на възможни модели и сценарии за тяхното бъдещо развитие. Изследването разглежда Южна Азия (ЮА) като регион, който включва осем държави: Афганистан, Бангладеш, Бутан, Индия, Малдивите, Непал, Пакистан и Шри Ланка и се базира на схващането за мултидисциплинарния подход в изследването на съвременните рискове на сигурността. Изследването извежда конфликтите в Южна Азия като последица от комплексно съчетание на множество фактори, сблъсък на интереси и конфликтни взаимоотношения. Най-съществено влияние оказват глобалните процеси, културните различия, етническото и лингвистичното многообразие, политическата раздробеност, религиозната несъвместимост, социалното разслоение, икономическите неравенства. Резултатът от протичащите трансформации е регионална несигурност, която прелива нестабилност към глобалното равнище на сигурност. Видимата страна на тези процеси е демонополизацията на силата и средствата за насилие в международната политическа система, като предпоставка за възобновяване на нерешените конфликти и появата на нови горещи точки. От фронтовете противопоставяния на две или повече армии, конфликтите преминават на нивото на обществените сблъсъци със значително по-голям брой, предимно, цивилни жертви. В резултат, икономическото развитие на държавите от ЮА е блокирано в политически кризи, нестабилност и социална отчужденост на населението.

Засилват се тенденциите на изместване на световната икономика и политика към Азия, и в частност към Южна Азия, където живее 1/4 от световната популация.

Сблъсъците на интереси на различните елементи в региона не се ограничават в парадигмата на правовата държава и монопола ѝ над средствата за насилие. Освен регионалните съперничества и трансформации, промени настъпват и в глобалното статукво на еднополюския свят, където превъзходството на САЩ не доведе до интеграция и подредена системност, дори предизвиква хаос и дезинтеграция. Настоящото изследване извежда конфликтите в Южна Азия като последица от комплексно съчетание на множество фактори. Безкомпромисното отстояване на егоистичните интереси в води до нетрадиционни рискове на сигурността като: разпространение на ядрено оръжие, влиянието на националистическите движения, нерегламентирана миграция, трафик на хора, оръжия, наркотици и заплахи от тероризъм. Все по-голямо значение за сигурността имат природните катаклизми, бедствията, аварията причинени от човек. Резултатът от протичащите трансформации е регионална несигурност, която прелива нестабилност към глобалното равнище на сигурност.

Дисертационното изследване е стремеж за разширяване на достъпната на български език информация за несигурността и конфликтните отношения в Южна Азия. Чрез обобщен, актуален и цялостен анализ, настоящият научен труд би могъл да послужи като „пътеводител“ на обучаващите се в областта на една от най-висшите социални дейности – международните отношения, както и за студенти в областта на дипломатията, политиката, националната сигурност и отбраната. Освен това, изследването е насочено към широк кръг от читатели с интереси в икономиката, геополитиката, политологията така и за всички онези, които искат да разширят кръгозора си до нивата на стратегическото и политическото познание за конфликтите в Южна Азия.

Обект и предмет на изследването

Обект на изследване са актуалните конфликти в Южна Азия, пряко свързани със и оказващи непосредствено въздействие върху регионалната и глобалната сигурност.

Предмет на изследване са конфликтните отношения и интересите на държавните и недържавните актори в Южна Азия, които водят до регионална несигурност.

Цел и задачи на изследването

Целта на настоящото изследване е като се анализират конфликтите в Южна Азия през първите две десетилетия на XXI век, да се идентифицират и структурират ключовите актьори, отношения, процеси, тенденции и фактори за (не)стабилното развитие на региона.

Целта на дисертационното изследване се постига с решаването на следните **научноизследователски задачи:**

1) Като се анализира понятието конфликт да се категоризира конфликтността в Южна Азия;

2) Като се анализират географските граници на региона да се изяснят и очертаят конфликтите в Южна Азия;

3) Като се изведат геополитическите тенденции в Южна Азия, да се опишат конфликтните отношения в региона;

4) Като се определят външните участници в регионалните отношения да се изведат негативните ефекти за сигурността;

5) Като се определи значението на конфликтите в Южна Азия за международната сигурност, да се конструира препоръчителен теоретичен модел на сигурност за региона;

6) Като се обособи стратегическата концепция за сигурност на региона да се изведат последиците от конфликтите в Южна Азия за регионалната и глобалната сигурност.

Работна хипотеза

Работната хипотеза е, че конфликтите в Южна Азия са взаимоотношения с комплексен, динамичен, противоречив и променлив характер, те се намират под прякото и непрякото влияние на съвременните геополитически процеси и представляват сериозна заплаха за регионалната и глобалната сигурност с потенциални трудно предвидими и сложни за оценка деструктивни последици.

Ограничения

Изследването се провежда при следните **ограничения**:

1. Обособяване на Южна Азия в рамките на страните-членки на СААРК – South Asia Association for Regional Cooperation;
2. Изследване на онези политически, икономически и социални отношения, които в лицето на определени държави, елементи, актори, влияят на сигурността в нейните глобални, регионални, национални, групови и индивидуални параметри;
3. Анализ на възможностите за интегрирано бъдеще, обща среда на сигурност и жизнено пространство, в което да функционират легитимни и общопризнати институции;
4. Изследването се базира на публично достъпни източници и документи.

Методологията

Дисертационният труд се основава на разбирането за поливалентния характер и спецификата на темата при решаването на горепосочените задачи. Приложени са традиционните методи за научно изследване: анализ на ситуацията (наблюдение и последващ контрол, документален анализ, създаване на собствена база данни от информация по темата); проучване на информационните източници за нуждите на всички изследователски задачи; теоретичен анализ и синтез; военноисторически анализ; системен и факторен анализ; единство на историзъм и логизъм; преход от висока степен на абстрактно към конкретно и обратно; приложени са три аналитични конструкта - „*Case study*“.

На изследване се подлагат събития, официални документи и позиции на политически представители на страните от Южна Азия. Представени са основни

интереси на водещите държави в света, сблъсъкът на интересите им в региона и общата картина на геополитическото им съперничество.

Използвани източници

В хода на разработването на дисертацията се изследват и анализират:

- Научни разработки – книги, монографии, статии, студии, научни сборници, и др. посветени на конфликтите в Южна Азия и конфликтните отношения между страните в региона;
- Публични документи на страните от региона за провежданата политика по отношение на съседните страни;
- Официални документи, закони, договорености на държави и съюзи по отношение на Южна Азия.

Освен теоретична, изследването има и практико-приложна насоченост. Анализирането и обособяването на конфликтните взаимоотношения в Южна Азия ще помогне за по-доброто разбиране на процесите и тенденциите протичащи в региона. Потребителите на получените научни и приложни резултати могат да бъдат публични и частни субекти: органи на държавното управление от законодателната и изпълнителната власт, държавни служители, експерти в областта на сигурността, помагащите професии, които се нуждаят от познания по въпросите на международните отношения, политиката за сигурност и отбрана, неправителствени организации занимаващи се с нетрадиционни рискове на сигурността, като миграцията и трафика на хора, оръжия и наркотици например. Също така потребители на получените научни и приложни резултати могат да бъдат слушатели, студенти и специализанти, които желаят да повишат своята квалификация в областта на дипломатията, външната политика, социалната дейност, националната сигурност.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационното изследване е структурирано в увод, три глави, общи изводи, заключение и препоръки от направения анализ.

В увода е описана концепцията на научното изследване и са обосновани актуалността и значимостта на темата. Формулирани са обектът, предметът, целта и задачите на изследване.

ПЪРВА ГЛАВА: ПАРАМЕТРИ НА КОНФЛИКТНИТЕ В ЮЖНА АЗИЯ ПРЕЗ ХХІ ВЕК

Първата част на настоящото изследване дефинира разбирането за конфликт, очертава еволюционните подходи към изучаването на сигурността, извежда географското позициониране на Южна Азия и държавите, които обособяват региона. В основата на първа глава е анализът на конфликтите в ЮА, причините за тях, както и проявлението им в нашето съвремие. Извежда се разбирането за конфликт като аксиоматично понятие в сигурността и крайгълен камък на настоящата разработка. Идентифицират се акторите, които влияят на регионалната среда на сигурност. С това

се прави преход от конфликтите, т.е. обекта на изследване, към отношенията на акторите, т.е. предмета на изследване в настоящия труд и тяхното идентифициране, позициониране и роля в глобалната мрежа от отношения. Първа глава завършва с изводи и насочва вниманието към взаимоотношенията и взаимовръзките в общата мрежа от интеракции в средата на сигурност.

1.1. Конфликт - аксиоматично понятие в науката за сигурността

В тази част на изследването понятието конфликт е изведено като част от осемте парадигмални понятия в науката за сигурността: система, процес, логика, абстракция, интерес, конфликт, сила и сигурност) представляват рамката за осмисляне на интензивното развитие на науката в сферата на сигурността. Интерес за настоящия анализ представлява понятието *Конфликт*.

Освен това, развитието на науката в сферата на сигурността протича в контекста на водещата глобална тенденция на отпадането на традиционната война и заместването ѝ с асиметрични конфликти между йерархични и мрежови структури. Конфликтността в отношенията на тези структури е естествен процес в различните етапи от развитието им, като част от супер-структурата на науката за сигурността. *Конфликтът* е сблъсък, взаимодействие между интересите на различните системи. Наличието на *конфликт* е индикация за нормалност в отношенията и са механизмът за най-ефективното отстояване на интересите и като средство за насочване на събитията в нужната посока. Според трактовката на Ралф Дарендорф, конфликтът е естествено състояние на социалните системи и ако във всяко общество и всяко време водещи са били разделителните линии – собственост, вяра, култура, то сега, в постмодерното общество, те се структурират по линията „власт“, а самото преразпределение на властта е индикация за еволюция на конфликта.

Освен това, изведени са няколко категории конфликти в Южна Азия, които структурират методологическия подход на изследването. Анализът на конфликтността в ЮА през XXI век определя няколко базови постановки за тяхното разбиране. На първо място това са конфликтите за територия. От една страна участнички в тях са Индия и Пакистан, които имат нерешени въпроси за ледника Сиачен, Каргил и проблемите с морската граница. Водещ проблем тук остава и разногласията около Кашмир. Другите териториални спорове са между Афганистан и Пакистан и наложената им разделителна линия Дюранд, която разделя етнически единното пащунско население. На следващо място е транс-граничният тероризъм. Тук основният конфликт отново е между Индия и Пакистан. И двете страни подкрепят терористични и сепаратистки движения. На трето място са конфликтите за природни ресурси, където Индия и Пакистан имат спорове относно експлоатацията на язовира Баглихар, който е построен в администрираната от Индия част от Кашмир. Освен това, Индия има спор с Бангладеш за експлоатацията на река Ганг. На четвърто място се извеждат проблемите свързани с миграцията и бежанците. Тук отново е замесен Бангладеш, с нерегламентираната миграция към Индия. Водещо място заема

и миграцията между Афганистан и Пакистан, в която се включват бунтовнически и терористични елементи. Проблемите с миграцията са типични и за отношенията между Непал и Бутан. Освен това, конфликтността в Афганистан е знакова за разбиране на глобалните тенденции. На следващо място, идват националистическите движения в Бангладеш и постоянните религиозни сблъсъци, в основата на които стоят ислямистки екстремистки групировки целящи налагането на шериата. Риск за сигурността на Южна Азия представлява и конфликтността в Непал. На преден план тук отново са сблъсъците между привържениците на комунистическото движение и монархическата власт. Ключова роля за отношенията в Южна Азия заема политическата нестабилност в Пакистан, която е провокирана от желанието за независимост и автономия на различни групировки и части от населението. Предимно, това е в провинция Балочистан, където има значителни находища на газ. Тук се очертава неравенство между представителите на пашуните, които наброяват $\frac{1}{4}$ от цялото население и доминират с насилие над останалите общности. Маргинализирането на балочистанското население създава регионална нестабилност, конфликтност с пакистанското правителство и напрежение в съседни Афганистан и Иран. Сигурността в Пакистан е застрашена и от разделението на мюсюлманската общност на шиити и сунити. Конфликтите между двете деноминации ескалират и с възхода на терористичното квазидържавно образувание Ислямска държава. Последните събития в Шри Ланка и обявеното извънредно положение показва, че справянето с конфликта посредством военни средства, както се случва през 2009 г., не разрешава проблемите. Конфликтът остава латентен с потенциал за ескалация.

Разгледани са четири категории на конфликтите в Южна Азия. В първата категория попадат конфликтите провокирани от динамиката в отношенията на глобалните политически и стратегически процеси, като се отчита ролята на великите сили. Втората категория са конфликтите, които се пораждат от междудържавните отношения. Третата категория включва вътрешнополитическите сътресения, социално-културните разломни линии и проблемите свързани с развитието. Четвъртата категория включва неправителствените организации, които се борят за политическа власт.

В първата категория се включват конфликтите, в които са замесени външни за региона сили. Подобни са конфликтите предизвикани от намесата на САЩ и НАТО в Афганистан след 11/09/2001 година, т.нар. „глобална война срещу тероризма“, към тази категория се причислява интервенцията на СССР в Афганистан в периода 1979-1989 г.. Тук влиза и войната между Индия и Китай от 1962 г.. Студената война също оказва влияние за регионалните разделения и сблъсъци. Пример за това е конфликта между Индия и Пакистан за Кашмир, който се причислява и към втората категория конфликти. В третата са всички бунтовнически, етнически, религиозни конфликти в Южна Азия. В последната категория са терористичните организации в съчетание с криминални групировки и бунтовнически движения. Ефектите от несигурността тук оказват негативно въздействие на глобално ниво. Те са (д)ефект от трансформацията

на силата в международната политическа система и преминават на нивото на обществените сблъсъци със значително повече цивилни жертви. Водещо място в ЮА заемат външни сили, които се конкурират с нарастващото влияние на недържавни актори. Съществен интерес към региона проявяват: Китай, САЩ, Русия и ЕС, Япония, без подценяване ролята на Иран, Турция и Израел.

1.2. Географски граници и структура на Южна Азия

Във втора точка на първа глава се разглеждат различни аперцепции за географското обособяване на Южна Азия. Освен в новото хилядолетие, човечеството навлиза в епохата на глобалната не/сигурността. Уникалността на нашето настояще ни изправя пред неутешимата безобектна тревожност на всекидневния избор, а това води до перманентно усещане на несигурност. Ситуиран в определен политически, икономически и социален контекст човекът търси доказателство за своята чувственост. В настоящото изследване Южна Азия се разглежда като съвкупност от осем държави: Афганистан, Бангладеш, Бутан, Индия, Малдиви, Непал, Пакистан и Шри Ланка. Мотивацията за структуриране на точно тези държави е тяхната географска обособеност, историческа обвързаност, етническите характеристики на страните, където един етнос населява повече от една национална територия. Друг мотив за обособяване на региона в рамките на тези държави е относителната му географска, физическа затвореност. Към тези фактори се прибавя категорията сигурност на ЮА, която може да се анализира в пълнота при условностите на избраната клъстеризация на 8-те държави.

Най-постоянната величина в измерението на отделните държави е географското им разположение. Югоизточна Европа е най-конфликтният регион на Стария континент, същото може да се каже за Южна Азия по отношение на Азия, като други прилики между двата региона са буферната роля на Югоизточна Европа по подобие на Афганистан и Непал за Южна Азия, както и трудността в очертаване на границите на регионалните граници. Съвременното разбиране за регион подчертава значението на две от основните тенденции в света, глобализацията и регионализацията. Втората се проявява в локалност, разширяване на териториално-социалните комплекси, съхраняване на културните различия на етноси и социални групи, засилване на чувството на изключителност, възникване на самостоятелни и самодостатъчни икономически и политически образувания. Регионализацията е дистанциране от унификацията, а регион е голяма териториална единица, страна, област. От една страна регион е физикогеографска зона, а от друга се определя на база сходство в културното, политическото, икономическото развитие, както и общите интереси и взаимодействието в областта на сигурността и отбраната. Тук спадат някои цивилизационните измерения, като религия, нравствени ценности. В по-тесен смисъл регион е стопанско-икономическа общност или културно-историческа област. В широкия, международния, смисъл на понятието е вплетена представата за група от близко разположени държави, които са самостоятелна икономическа или географска

общност, близки са по национален състав и култура или по своето сходство общественно-политическо управление. Регион – това е исторически еволюиращо, компактно териториално общество, което съдържа в себе си физическо обкръжение, социално-икономическа, политическа и културна среда, а така също и пространствена структура, която го отличава от другите региони и териториални единици. От практическа гледна точка, йерархията на регионите се определя от изследваната научна проблематика. Регион е супер-термин, който включва територия, население, общо историческо битие, природни дадености, общи проблеми. В допълнение, това е област, район, част от държава или група държави, характерни със своето местоположение или с исторически наложени се обстоятелства и имат относително устойчиви политически, икономически, национални, лингвистични или други сходства. Разбирането за регион и регионализация е надградено след студената война, което е свързано с оттеглянето на държавата от сакралните си монополи, а многовариантността на новото разбиране се основава на икономическите, социалните, културните, и политическите интереси. Никоя страна не може сама да се справи с рисковете за сигурността, а една от възможностите за това е икономическата интеграция на региона подета през 1985 г. от седем страни в ЮА, без Афганистан, която се присъединява през 2007 г., чрез създаването на Асоциацията за регионално сътрудничество на страните от Южна Азия (СААРК - SAARC). ООН задава различен разглежда Иран в състава на Южна Азия. Организацията структурира 193 държави в пет геополитически центъра. Южна Азия е включена в Азиатско-тихоокеанския регион, към който спадат още: Източна Азия, Югоизточна Азия, Западна Азия и Централна Азия. Групата на Световната банка включва Иран към региона на Близкия Изток и Северна Африка, а не към Южна Азия. Бари Бузан и Оле Уевер в книгата „Regions and Powers – The Structure of International Security” (2003) изграждат цялостна структура на международната система на сигурност, която е съставена от няколко супер-комплекси на сигурност и други по-малки комплекси за сигурност. Южна Азия е дефиниран като комплекс на сигурност, в който влизат посочените осем държави. Централното Разузнавателно Управление (ЦРУ), за спазване принципа на пестеливостта (Бръснач на Окам), тази перспектива е крайна точка в обсъждането на регионалните граници. Перцепцията на ЦРУ включва в Южна Азия същите осем страни, които са членки на SAARC. Единственото допълнение към региона са британските територии в индийския океан.

1.3. Конфликтите в Южна Азия

В трета част на първа глава се анализират конфликтите в Южна Азия. Особен интерес представляват онези от тях, които застрашават регионалната и глобалната сигурност през XXI век.

1.3.1. Конфликтната обстановка в Афганистан

Анализирани са историческите, географските, политическите, климатичните особености на страната. Обособени са конфликтните отношения, които отреждат

прозвището на Афганистан „гробница на империите“, в противовес е представена трактовката за страната „люлка на империите“. Направен е исторически преглед на конфликтите, в които се обособява тенденцията към опити за насилствено модернизиране и натрапване на културни модели, без съобразяване с особеностите на афганистанското общество и неговите бит, култура, обичаи. Изключителната резистентност на външно влияние определя афганистанците като войнствено и непокорно население. От друга страна, Афганистан е разгледан като буферна зона, където се сблъскват интересите на регионалните и глобалните политически играчи. България е част от динамиката на отношенията, като страна-членка на НАТО.

1.3.2. Конфликтът за Кашмир

Основен проблем за сигурността в Южна Азия е конфронтацията между Индия и Пакистан, и двете са ядрени сили. Конфликтът е със средна интензивност и започва още в началото на тяхното създаване през 1947 г., след оттеглянето на Великобритания от Субконтинента. Основен проблем е териториалния спор за Кашмир, което предизвиква две войни през 1948 г. и 1965 г., последвани от трета през 1971 г., когато от Източен Пакистан се създава държавата Бангладеш. Допълнителен фактор в техните отношения става тестването на ядрени оръжия през 1998 г. През ХХІ век сблъсъкът между двете регионални сили се ограничава в стрелби, нападения в пограничните райони и терористични акции, за които Индия и Пакистан взаимно се обвиняват. Според Первез Хуудбхой (Pervez Hoodbhoy) и Зия Миан (Zia Mian), разпространението на ядрено оръжие в Южна Азия ще бъде основната заплаха за региона и за човечеството в близките няколко десетилетия. В допълнение, напрежението между Индия и Китай е потенциална заплаха за мира в региона, въпреки икономическата обвързаност на двете страни.

1.3.3. Пакистан – Балочистан

За Пакистан е характерно насилието проявявано от секти и между етническите групи. От основаването си, в страната има вътрешни конфликти и нестабилност. Основните заплахи за вътрешната сигурност на страната са сектантските движения и политическата незрялост. Освен трите големи войни с Индия, Пакистан се бори повече от десетилетие срещу насилието, екстремизма и тероризма вътре в страната. Една от най-използваните от терористични групировки зона е границата на Пакистан с Афганистан. Други проблеми настъпват през 1971 година при отделянето на Източен Пакистан и създаването на държавата Бангладеш. По време на инвазията на СССР в Афганистан страната е включена в конфликта по различни линии, с което. Увеличава се религиозната радикализация и лесния достъп до оръжия.

Основен вътрешен проблем за Пакистан са Техрик-талибаните (ТТР) отговорни за множество самоубийствени атентати. Съществено влияние оказва и дейността на Ал Кайда. Това става повод за постоянни сблъсъци с армията на Пакистан, а САЩ продължават да използват безпилотни летателни апарати (БЛА) за обстрелване на техните зони. Една от целите за Пакистан е запазване на целостта на границата, укрепване на управлението в страната и повишаване на общественото доверие.

Икономиката на страната също буксува. Кризата в Пакистан е по-скоро политическа отколкото етническа или религиозна. Борбата за власт води до убийства на партийни членове на всички партии. Конфликтите в Пакистан не попадат често в западните медийни информационни потоци, това изтъква Жорди Мунтала в свое изследване за конфликтите в Балочистан от 2014 г. за Испанския институт за стратегически изследвания. Балочистан е коридор между иранското плато, индийския субконтинент, като в същото време достъпът му до Арабско море в западната част на Индийския океан го превръща в пресечна точка към проливите на Ормуз и Малака. Освен това е изходна точка и връзка с крайбрежните пристанища за страните от Централна Азия, както и търговски път между Червено море и Персийския залив. Тук е източната граница между шиити и сунити. Балочистанския регион е разделен между три държави: Афганистан, Иран и Пакистан. В случая на Иран и Пакистан, има терористични и бунтовнически групировки, които са с потенциал да дестабилизират целия регион. През 2003 г. конфликтът навлезе в нова фаза, което ескалира до 2005 г. и избухва отново.

1.3.4. Индия: Асам, Манипур, Нагаланд, Трипура, Наксалите – Маоистко движение

Индия е с огромна територия и нарастваща икономика. Територията и възлиза на 3 287 590 км², на която се говорят повече от 1650 езика, от които на конституционно ниво са припознати 22. По-масово се използват (Hindi, English, Bengali, Telegu, Marati, Tamil, Urdu, Gujarati, Malayalam, Kannada, Oriya, Punjabi, Assamese, Kashmiri, Sindhi, and Sanscrit, от които със специален статус са Хинди и Английски). Относно религията, има шест основни вероизповедания: индуизъм, ислям, християнство, сикхизъм и будизъм. Като 8.2% се считат за местно население. Адивасите например са организирани в 461 етнически групи. Най-голяма концентрация на местно население се наблюдава в седем щата в североизточната част на Индия, така наречения „Централен племенен кордон“ (Central tribal cordon), който се простира от Раджастан до Бенгал. От политико-административна гледна точка страната е конструирана по федеративен принцип на 29 щата плюс 7 анексирани територии. В тях, езиковите и религиозните различия водят до сблъсък на идентичности, които се усложняват от тежката икономическа обстановка. Основен проблем си остава и насието над жени, груповите изнасилвания са ежедневие и провокират негативна нагласа към Индия на международно ниво. Основните заплахи за страната са постоянно възникващите вътрешни конфликти, сепаратистки движения, терористичните атаки и маоисткото движение. Голямо геополитическо значение за Индия има североизточната ѝ част, където е Силигури коридор, цялата зона е арена на война между Индия и Китай през 1962 г.. Североизточна Индия се състои от 7 щата: Асам, който включва 70% от населението на целия регион, Мегалая, Трипура, Манипур, Нагаланд и Арунчал Прадеш. Всеки от тях споделя поне една международна граница със съседите на Индия: Бангладеш, Бутан, Мианмар и Китай.

Повече от 98% от територията е международна гранична зона. От гледна точка на сигурността, целия район е зона на международен трафик на оръжие и наркотици. Именно затова, съвместното действие на Мианмар, Бангладеш и Индия е от изключително значение. Анализът на Испанския институт за стратегически изследвания от 2014 г. за конфликтната обстановка в света извежда три конфликтни зони, на вътрешно-държавно равнище за Индия. Това са Асам, Манипур и Нагаланд. Основен проблем в Индия остава и вековната дискриминация на кастов принцип, категоризиран още по времето на британското управление. Негативен ефект от това разделение е покачването на хиндуисткия национализъм. Избраният през 2014 г. министър-председател на Индия Нарендра Моди е последовател на радикалното движение Хиндутва, което е риск за повишена конфликтност.

1.3.5. Бангладеш

Още от създаването на Бангладеш през 1971 г. съществуват сериозни вътрешни кризи по политически причини. Освен политическата нестабилност страната е изправена пред предизвикателството от екстремистки ислямистки групировки. Кризата в политическата система се регулира от съперничеството между двете основни политически партии Бангладешка националистическа партия (BNP) и Бангладешка народна лига (AI). Борбата за власт е изпъстрена с насилие и ожесточени сблъсъци. От 2002 г., Бангладеш има високо ниво на терористична активност, включително бомбени взривове. Тук е и JMB-Jama'atul Mujahideen Bangladesh, която използва политическо насилие и тероризъм за постигане на своите интереси. Това е екстремистка ислямистка организация, която е отговорна за най-голям брой от взривове в страната. И въпреки успешната операция на военните през 2007 г. и връщането на Бангладеш към нормално развитие остава риска от бъдещи терористични атаки. Бангладеш е арена и на етнически конфликти в племенните райони, които водят до изселване на голям брой хора. Единствено намесата на армията прави възможен контрола на областите със смесено етническо население.

Независимостта на Бангладеш е извоювана след девет месеца война, в която загиват между 300 000 – 500 000 души. Още от своята независимост страната се развива в постоянна несигурност и политическа нестабилност. През 2014 г. се стига до бойкот на изборите от страна на политическите партии, което позволява на управляващата Авами лига (или Бангладешка народна лига) да спечели. Другата основна партия е Бангладешка националистическа партия. Злоупотребите с властта създаде благоприятна среда за екстремистки групировки, увеличи се насилието над блогъри, активисти за правата на хора с хомосексуална ориентация, провокира се религиозна нетолерантност и ксенофобия. През месец юли 2016 г. терористична атака отне живота на 21 души извършен от „ИД“. Към политическата нестабилност в Бангладеш се прибавя конфликтната обстановка в Мианмар и притокът на рохинджа, мюсюлманско малцинство в Мианмар, към Бангладеш, което се превърна в хуманитарна криза през 2015 г.

1.3.6. Непал

Подобно на целия регион на Южна Азия, Непал е изпъстрен от множество културни, етнически, религиозни и лингвистични групи. Все още индуизма има голямо влияние в непалското общество, което е структурирано в кастова структура със силно доминиране на една над друга каста. Нестабилността и несигурността в Непал е вследствие на борбата за власт в държавата тъй като маоистите искат да заменят монархията с комунистическа държавност. Повече от десетилетие Непал е разтърсван от бунтовническо маоистко движение под слогана "народна война" започната от комунистическата партия на Непал с цел промяна на социалната система в страната. През 90-те години на миналия век започва демократизация и кралят отстъпва правомощията си в името на демократична система. Борбата с бедността, ширещата се корупция и слабото правителство остават основен проблем за развитието на Непал и в допълнение с природните катаклизми страната е изправена пред политическа нестабилност и неясно бъдеще. От своя страна маоистите непрекъснато действат срещу правителството и легитимната власт. След като са обявени за терористична организация се стига до брутални сблъсъци с нарушаване на човешките права и от двете страни. И все пак след 2005 година се наблюдава рязък спад на конфликтите провеждат се избори и монархията тотално е загърбена.

1.3.7. Шри Ланка

В Шри Ланка се наблюдава най-сериозното насилие в региона. Сепаратисткото движение на Тамилските тигри се превърна в остър конфликт заради политиките на дискриминация. Партизанската група на Тигрите за освобождение на Тамил (LTTE) се образуват и водят въоръжена борба за постигане на собствена държава. Бойците на тази групировка широко използват самоубийствените атентати и са много добре подготвени, с което успяват да отстранят важни политически дейци. През 2002 г. след сключено споразумение насилието се понижава. През 2005 г. LTTE се разделя в две фракции и това увеличава насилието. През 2006 г. Шри Ланка провежда военна операция срещу Тамилските тигри, с което армията постига голям успех. Започват сериозни нарушения на човешките права, но през 2009 година се стига до окончателен разгром на Тамилските тигри. И все пак това едва ли е краят на конфликта. Обявяването на извънредно положение в страната повдига въпросът за ефективността на военните решения на конфликта, неговото регресиване до латентна фаза е с потенциал за бърза ескалация.

1.4. Изводи от първа глава

1) Регионът на Южна Азия има все по-нарастващо значение за глобалната сигурност – както поради геостратегическото му значение като съсредоточие на различни интереси на няколко велики или надрегионални сили, така и заради неговото уникално геополитическо разположение на кръстопът на редица енергийни,

финансови, икономически, културни, свързани с престъпността и др. коридори, по които се осъществява мащабно движение на хора, стоки, услуги, капитали, информация и различни ресурси (материални, финансови, информационни и човешки). В този смисъл изучавания в дисертационния труд коридор е изключително полезен като своего рода „опитно“ научно поле, за тестване и проверка на знания от няколко науки – международни отношения, социология, психология, културна антропология и, разбира се, най-вече науката за сигурността. Трудно може да се посочи друг регион, който да събира толкова много и породени от най-различни причини предизвикателства и рискове, опасности и заплахи, конфликти и исторически наслоения, религиозни и етнически противопоставяния, които сякаш събират в неговото пространство целия спектър на глобалната и регионалната политика за сигурност и отбрана, външни отношения и вътрешен ред. Така че регионът може да се разглежда като един умален образ на нашия свят и изводите, които се правят за него могат да се използват и за сценарийното планиране и стратегическото прогнозиране в планетарен, т.е. световен мащаб;

2) Резултатите от направеното изследване на конфликтите в Южна Азия показват комплексния характер и сложната динамика на отношенията между Индия и Пакистан, които паралелно с изпълненото с много напрежение противопоставяне помежду им, водят едновременно и с променлив успех борба с множество терористични и сепаратистки групировки на всички нива на сигурност. Структурирането на конфликтността в Южна Азия и на генезиса на съвременните конфликти в региона позволяват да се направи извода, че конфронтацията и конфликтността в региона продължават да генерират потенциалната заплаха за ядрената сигурност на света;

3) Анализът на конфликтността и методологическата логика на изследването определят недвусмислено Южна Азия, като регион с нарастващо значение. Отчитайки присъщото за региона структуриране като конфликтна формация от страни без обща политическа платформа, може да се заключи, че този регион е с експортен потенциал на нестабилност по отношение на всички нива на сигурността и продължава да произвежда трудно управляеми рискове както за континента в частност, така и за света като цяло;

4) Изследването на процесите в Южна Азия доказва, че проблемите на сигурността, които не могат да бъдат преодоляни без цялостна структурна трансформация и мащабна мобилизация на наличните ресурси, т.нар. в Науката за сигурността секюритизиращи се проблеми, са ключови за развитието на международните отношения в национален, регионален и глобален мащаб. Заедно с това, трансформацията на глобалната политическа система имплантира в региона и в прилежащите към него пространства несигурност, която се проявява в конфликтността на силните държави, подкрепящи различни страни в конфликтите в Южна Азия.

ВТОРА ГЛАВА: РЕГИОНАЛНА НЕ/СИГУРНОСТ НА ЮЖНА АЗИЯ

В глава втора е изследвана геополитическата обстановка в региона. Изведено е геополитическото значение на региона за сигурността и световната икономика. Обособени са процесите и водещите геополитически тенденции, които оказват влияние на развитието и трансформацията на региона и света. Втората част на изследването описва конфликтните отношения на страните, които подхранват нестабилността в системата на международни отношения. Систематизират се основните геополитически играчи и влиянието им в Южна Азия. Анализират се регионалният контекст на съвременните глобални взаимно-преплетени процеси.

2.1. Геополитически несигурност в Южна Азия

Геополитическото значение на Южна Азия нараства. Освен географското положение и политическите трансформации, регионът е ключов за пренос на стратегически ресурси и за икономическо развитие. Все още, водещо място в тези процеси има националната държава, която с предимствата на своята определеност (население, територия, правителство) преследва рационалните си цели под натиска на конфликтните отношения в полето на международната политическа и икономическа система. Наред със запазената си позиция на водещ елемент на международната сцена, в условията на глобализирани отношения, държавната институция отстъпва място на над-държавни и недържавни актори, които влизат в конкуренция за власт, ресурси и влияние. С настъпващите глобални всепроникващи процеси и изменения, актуалността на „най-вълнуващият въпрос за геополитиката“ това „Кой ръководи света?“ запазва приоритет. Отговорът на този основополагащ въпрос преминава през изясняването на цялостната структура на света и на разбиране за водещите глобални, регионални и локални сили и техните взаимоотношения. С оглед на това изискване, уточняването на геополитическата обстановка, без изкуствено раздробяване на глобалната система, извежда несигурността (от англ. uncertain – несигурност; неопределеност) в региона Южна Азия като водещ проблем на глобалната сигурност и икономическото развитие.

2.1. Основни геополитически тенденции

Геополитическата несигурност на Южна Азия, където са фокусирани множество нерешени въпроси на сигурността и човешкото оцеляване. С оглед на потребността от разрешаването на главния проблем, този на мира, участниците, акторите, елементите, легитимни или нелегитимни, в Южна Азия през XXI век да се определят водещите фактори за нестабилността в региона. В значителна степен, „границите“ на несигурността и нейната управляемост зависят от стратегическото лидерство, зрялост и политическата воля на Запада. Несигурността е новата нормалност на съществуване, определена от множество фактори, които зависят от няколко основни процеса. На първо място това е деколонизацията, която остава нерешени гранични спорове. На второ място, е проектираната глобална конфликтност в регионалните отношения от периода на Студената война. На трето място, това е

динамиката в отношенията на разнообразното в политическо, етническо, религиозно, културно, социално, икономическо естество групи в региона. На преден план излиза нарастващото население и недостига на ресурси, включително на жизненоважни, като водата например. В края на XX век ескалацията на напрежението достига връхната си точка, когато Индия и Пакистан са на прага на ядрен сблъсък по повод кризата в областта Каргил. Именно техните способности за ядрена война са един от проблемите на сигурността за Европейския съюз и на света като цяло. Пограничните сблъсъци между Индия и Пакистан са ежедневие. Друг регионален проблем с глобални последици е перманентната конфликтност в Афганистан, в която производството на наркотици се увеличава непрекъснато. Провалена като държава, страната е арена на сблъсък между великите сили, идеологически съперничества, етнически и религиозни общности, икономически интереси. Освен това, конфликтите за ресурси излизат на водещо място, където Китай контролира основните източници на вода. В обобщен план, несигурността в Южна Азия може да се разпредели по държави. Индия и Пакистан имат потенциал за ескалация на напрежението да ядрен сблъсък, а във вътрешнодържавен план и двете са заплашени от сепаратизъм. Афганистан е „рай“ за терористична дейност и производство на наркотици. Бутан и Непал са застрашени от природни бедствия, политическа нестабилност и външен натиск. Малдиви, Шри Ланка и Бангладеш са застрашени от глобалното затопляне, повишаването на световния океан, липсата на питейна вода, тероризъм. Следствие от всички процеси в региона е увеличаващата се миграционна вълна във вътрешнорегионален план и към останалите части на света.

По-важното е, че Южна Азия е регион, който влияе на основните геополитически процеси, като една от най-взривоопасните зони на глобалната сигурност, в която протичат важни геополитически тенденции. **Първата** и по-важна група включва: Задълбочаване на цивилизационните противоречия Север – Юг; Протичане на взаимносвързани процеси на интеграция и дезинтеграция; Изчерпване на стратегическите ресурси; Превръщане на света в поле на протест срещу управляващите елити; Установяване на еднополюсен геополитически модел; Установяване на свръх-либерален геоикономически модел; Отслабване на позициите на националната държава; Нарастаща роля на природни, антропогенни и техногенни бедствия, аварии, катастрофи. **Втората група** е определена от: Завръщане на силовите методи в международните отношения за преодоляване на споровете и конфликтите; Нарастване на влиянието на организираната престъпност и тероризма, като геостратегически фактор; „Разширяване на Атлантическия океан“; Изместване на фокуса към Азия и отстъпването на Балканите към периферията на голямата политика; Глобални демографски промени; Масабно навлизане на новите технологии във всички дейности на човека; Промяна на международната политика в режим online.

Свидетели сме както на последиците от колониалната епоха, така и на разпада на двуполюсния модел от ерата на Студената война, които системи се заменят от

мрежовизацията, децентрализацията и фрагментацията във всички сфери на живота. Освен това, структуроопределящи за съвременните глобализационни политико-икономически процеси е подмяната на йерархичните управленски модели с мрежово-центрични. В ход е разпад на държавността, което дава възможност на недържавни актори за изместване на държавата от позицията ѝ на институция за легитимно насилие. Промяната в сферата на политическото управление променя и характера на войната. Вече говоренето за война е допълнено от термините конфликти, въоръжени сблъсъци, въоръжен конфликт. Пример са конфликтите в Южна Азия, които са предпоставка за нерегламентирана миграционна вълна от Южна Азия, през Югоизточна Европа, към западноевропейските страни. Сблъсъкът на цивилизациите се оказва самореализиращо се пророчество, културите се заличават, идентичностите се самоизключват. Различието между тях поражда фрагментация и конфликтност, от които възникват безпорядък и хаос в отношенията между индивиди, общности и държави. В резултат, конфликтността се повишава, което дисбалансира системата на глобалните мрежови отношения.

Контролът и управлението на отношенията в тази зона на света осигурява стратегическо предимство. Това е причина за засилено присъствие на САЩ в Южна Азия. Китай, Русия, ЕС и Япония и Индия балансират американската хегемония в различните части на света, включително и в Южна Азия.

2.3. Систематизация на външното влияние в Южна Азия

Като фактор в спецификата на регионалната среда за сигурност е растящото геополитическо значение на Южна Азия. В Южна Азия се сблъскват интересите на осемте страни от региона, тези на великите сили, на обособените общности, корпорациите, терористичните мрежи, трансграничната организирана престъпност. В анализ на Центъра за стратегически и международни изследвания (CSIS - <http://csis.org/about-us>) се открояват интересите на основните геополитически играчи в Южна Азия. Водеща роля имат САЩ, страните от Персийския залив, държавите от Централна Азия, Иран, Турция, Индия, Пакистан, Китай, Русия, Европа и Афганистан. На този етап според Збигнев Бжежински единствено Америка е в състояние да гарантира необходимото транс-континентално равновесие, без което конфликтите в Азия ще ескалират. Той смята, че Европа е насочена към себе си, Русия се вижда в миналото си, Китай в бъдещето си, а Индия е фокусирана в Китай. Ключовите страни в Южна Азия са три: Индия, Пакистан и Афганистан. Индия е демокрация с огромен брой население, притежава и развива ядрена мощ. Страната зависи от връзките и с международната икономическа система. Пакистан е със слаба политическа система, притежава и развива ядрено оръжие и има малък принос към международната икономика. Афганистан е със слаба държавност, конфликтите продължават и има опасност от разцепление. В региона се смесват тенденциите типични за трите вълни на промяна, земеделието и скотовъдството се изместват от

индустриализацията, която проправя път на високите технологии и съвременните енергийни мощности. По тази линия възникват и някои от конфликтите в региона.

2.4. Конфликтни аспекти във взаимоотношенията между страните в Южна Азия

Взаимоотношенията в Азия преминават в нова фаза и въпреки оттеглянето на държавата от монополните си роли на основен играч във взаимоотношенията в полза на недържавни субекти, остава ключовата ѝ позиция по отношение на външната политика, законодателството, международните отношения и политическите въпроси на сигурността. В тази част на изследването и с оглед на основополагащата функция на държавата, като основен обект и субект на сигурността, са разгледани външнополитическите отношения на страните в Южна Азия. Подобен анализ е направен от професор Киряк Цонев „Външна политика на азиатските държави“ (2009), друг източник на информация е Интернет-страницата на Министерството на външните работи на Индия, където са описани официалните взаимоотношения, закрепени с договори и споразумения между страните в Южна Азия. Останалите държави създават и поддържат подобни сайтове. Трансформацията на азиатските общества е под натиска на Запада.

2.5. Изводи от втора глава

1) (Не)сигурността в Южна Азия е новата нормалност, в която страните от региона трябва да правят своя избор. Това е точката на бифуркация, в която осъзнаването на общата среда за сигурност може да мотивира изграждането на интеграционен модел на управление на рисковете за сигурността, с типичните за това институции, наднационални организации. В противен случай, рисковете ще доведат до дезинтеграция, изпадане в състояние на хаос, фрагментация и живот в Хобс-овата действителност на борба на всички срещу всички;

2) В условията на постмодерното време, в което живеем, рисковете за сигурността се увеличават и променят своя характер. Все повече аспекти от живота на хората и обществата се секюритизират. Абсолютната сигурност на държавата е отминала химера, която няма място в днешното свръх-динамично време. Тя е изместена от идеята за индивидуалната, човешката, сигурност поставена в новата постмодерна еволюционна парадигма.

3) Когато се говори за високите нива на несигурност, генерирани от Южна Азия, трябва да се отчита и фактът, че този регион бе сред губещите и по времето на Студената война, и в периода след нея. По времето на Студената война двете велики сили САЩ и СССР нерядко се изкушаваха да противопоставят държавите от региона, да ги използват за своите геостратегически амбиции и да проектират върху региона своите интереси. След края на Студената война обаче, след като бе премахнат онзи тежък и смятан сякаш за вече „капак“, камък“ затискащ останалите религиозни, етнически, екологични, финансови, информационни, свързани с престъпността, културни и прочие конфликти, които бяха потискани и затискани под неговата тежест и в неговата сянка, като от кутията на Пандора изпълзяха множество беди, страдания,

раздори и конфронтации, особено това важи за Южна Азия. Промени се в негативен план нейното геополитическо значение, а потънаха в методите и средствата, чрез които двете велики сили по-рано периодично подклаждаха противоречията в региона, но после оказваха натиск за тяхното смекчаване. Регионът сякаш бе оставен сам на себе си, без да има съответната системна и структурна, правна и консенсусна култура за мирно регулиране на конфликтите и противоречията, без да има своята южноазиатска Хага, своя южноазиатски Страсбург.

4) Несигурността в Южна Азия е комплексен резултат от наслагането на геополитическите тенденции в днешния пост-биполярен, глобализиран и все по-трудно управляем свят и на тенденции, които отразяват регионалните особености, стереотипи, традиции, противоречия и критични източници на конфликти, преминали от времето на Студената война в сегашното силно динамично и изпълнено с черни лебеди и извънредности с различен произход време. Ето защо намаляването на нивото на несигурност в ЮА и минимизирането на щетите от неопределеността, неизвестността и неяснотата, съпътстващи този регион не може да дойде нито само „отвън“, чрез постигане на някакъв консенсус между великите и надрегионалните сили, имащи интереси в региона, нито само „отвътре“, чрез баланс на интересите и стремеж за по-малко напрежение в държавите от региона. Необходимо е съвместяване на процесите и това може да стане с много повече политическа воля и стратегическо мислене както „отвън“, така и „отвътре“ в този толкова неспокоен и несигурен регион.

ГЛАВА ТРЕТА: ВЛИЯНИЕ НА КОНФЛИКТИТЕ В ЮЖНА АЗИЯ ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ НА СИГУРНОСТ И СТАБИЛНОСТ В РЕГИОНА

В последната част на дисертационното изследване се обобщава идеята за сигурността на Южна Азия, нейните постмодерни измерения и стратегическата визия за глобалната среда на сигурност. На базата на анализирания от проф. Семерджиев модели на световния ред е описан постмодерен вариант за развитие на региона. В заключителната част на изследването са определени последиците от конфликтите, а за целта са разработени три аналитични конструкта, т. нар. „*Case study*“. Те насочват вниманието към негативните ефекти от конфликтите за регионалната и глобалната не/сигурност. Специален акцент е поставен на негативните последици за Европа и България, какъвто е миграцията например. Идеята за колективно справяне с рисковете и заплахите за сигурността се сблъсква с характерното етническо, религиозно и езиково многообразие, което понякога е повод за конфликти и нарастване на терористичните действия за обслужване на несъвместими интереси. Политическото управление е пряко свързано с приватизацията на средствата за насилие и е подвластно на тенденцията за разместване на силата, описана от Джоузеф Най. От една страна се наблюдава преход, а от друга разпръскване на силата, с което поляризацията на световната система се заменя от мрежовизация.

3.1. Стратегическа визия за глобалната средата на сигурност

Взаимната обвързаност на държавите се засилва. Когато става дума за анализ на политическа обстановка и то свързана със сигурността, няма как да се остане в рамките на държавните формирания, както отбелязва проф. Цветан Семерджиев. За избягване на „стратегическа слепота“ е нужен и над-регионален поглед, който е възможен „в контекста на макромодела на т. нар. „световен ред““. Той подчертава понятието **световен ред**, което описва организацията (структурата, взаимовръзките и формата) на световната система от суверенни държави. Това разбиране за отношенията на човешкото общество дава усещане за стабилност, системност, предсказуемост като не се забравя относителността на процесите и вероятностите от мигновено изпадане в хаос.

3.2. Постмодерна не/сигурност в Южна Азия

Рисковете и заплахите за сигурността на Южна Азия дестабилизируют региона и имат негативно влияние върху глобалното равнище на сигурност. Човечеството се оказва обвързано в обща среда на несигурност, където неефективните подходи за „гарантиране на абсолютна сигурност“ отстъпват пред постмодерните идеи за сигурност чрез интеграция.

Настъпват трансформации и на глобалната геополитическа карта, в която оцеляването на страните зависи от излизане от кризата на властовите провали и адаптиране към постмодерните политически, икономически и обществени модели на живот. Това е епохата на глобалното, рисковото, мрежовото, постмодерното общество, която се характеризира с промени във всички човешки отношения и дейности. Настъпват безброй организационни, системни и структурни трансформации, които изменят формите и правилата на играта. В частност, Южна Азия е една от най-взривоопасните зони на планетата. И не само поради традиционните рискове за сигурността, но и поради нарастващото значение на нетрадиционните рискове като климатичните промени, мигрантските вълни, тероризма, пандемии, природните бедствията, аварията и кризите от различен характер, достъпът до водни ресурси. Това изтъква редакторът на едно от изследванията на Института за отбранителни изследвания и анализи, Ню Делхи, Нихар Наяк (Nihar Nayak), който надгражда идеята за колективно справяне с проблемите на сигурността с възможността за засилен диалог и сътрудничество, в името на десекюритизирането на **несигурността** в Южна Азия.

3.3. Тенденции в развитието на конфликтите в Южна Азия

Една от водещите глобални тенденции е приватизацията на насилието и средствата за налагане на власт. Това е особено приложимо за Южна Азия. Тук възникват множество вътрешни конфликти насочени срещу държавата. Често се стига и до граждански войни. Регулацията на тези конфликти зависи от способността на страните да се интегрират адекватно в международната система, която по думите на Майкъл Мандълбаум, има две припокриващи се части: глобална икономика и

международен ред в сферата на сигурността. И двете са пряко зависими от засилените интереси на САЩ за влияние. На фона на опитите на САЩ да засилят влиянието си, нараства и дейността на сепаратистки движения и терористични организации. Налице е засилване на позициите на така наречената от Питър Бърджън корпорация „Свещена война“. Ал Кайда функционира като многонационална холдингова компания, с главна квартира доскоро в Афганистан и с „президент“, преди да бъде убит, Бен Ладен. Корпорация „Свещена война“ приватизира тероризма.

3.4. Последици от конфликтите в Южна Азия

3.4.1. Регионални измерения

Неестествените и отворени граници на Южна Азия, насилственото раздробяване на етническите групи и социалните връзки между отделните държави допринесоха за превръщане на вътрешните конфликти в международни проблеми. В определени случаи подобно преливане на нестабилност е съзнателни действия и решения в преследване на стратегически, външни и вътрешнополитически интереси. Основна вина за конфликтността в региона, според професор Муни, имат самите държави. Намесата на Индия в етническия конфликт в Шри Ланка, транс-граничния тероризъм от Пакистан и Бангладеш към Индия и Афганистан, негодуването на Непал срещу притока на непалски бежанци от Бутан. Има индикации, че след 2010 г. бунтовниците в североизточните части на Индия срещат подкрепа на Бангладеш. От своя страна, индийската страна, в сътрудничество с Бутан и Мианмар, организира операции срещу бунтовническите групи потърсили убежище в тези страни. Вече беше споменато, че една от основните причини за конфликтите в ЮА е структурирането на региона след колониалната епоха.

3.4.2. Негативни последици за глобалната сигурност от конфликтите в Южна Азия – Case study

В тази част на изследването са представени актуални последици за глобалната сигурност породени от конфликтите в Южна Азия. Конкретните анализи са представени за публикуване в научни конференции. Както обяснява професор Слатински, *Case Study* е фокусиран, целенасочен анализ на отделен проблем, случай, казус, който може да служи за модел за изучаване на цял клас от подобни проблеми.

3.4.2.1. Case Study 1 - Несигурността в Южна Азия като риск за интеграцията на Европа

Връзката на Южна Азия с Европа е съществен елемент от глобалните отношения. В основни линии, те минават по две направления (икономика и сигурност), в контекста на стратегическото обкръжение с концептуалната пораждаща метафора – Не⁴: Непостоянство, Неопределеност, Нееднородност и Неоднозначност. В нея се мисли в коренно различни категории на динамично неравновесие, с нелинейна промяна на характеристиките на средата, с мултидисциплинарен подход в изработването на стратегическата визия. Новата нормалност е постоянната промяна,

вечното движение, стратегическата „слепота“ и парадигмалната недостатъчност, където неефективността на реактивните, пасивни, подходи за противодействие на рисковете за сигурността се заменят от проактивно действие и превантивното им управление. Подобен подход е възприет от ЕС по отношение на Южна Азия. Сигурността в границите на Европа зависи главно от два интеграционни процеса. Интеграция в Европейския съюз (ЕС) и в НАТО. Страните от ЕС извеждат няколко основни рискове за сигурността на Европа. Това са рисковете от тероризъм, трафик на хора, оръжия, наркотици, хибридни заплахи от държавни и недържавни актори. Миграцията към Европа се засилва. Притокът на хора от Южна Азия се оказва проблем за сигурността на европейските държави. Най-висок дял на мигрантския поток, от Южна Азия, заемат Афганистан и Пакистан. Крайната цел на мигрантите са страните от Западна Европа: Франция, Австрия, Германия, Швеция, Великобритания. Чести са случаите на нелегален трафик на хора, наркотици и оръжие. Един от каналите минава и през България. От Афганистан, Пакистан и Близкия Изток хората са прехвърляни към Западна Европа. В страни от Европейския съюз живеят над 500 000 бежанци от Афганистан, над 3 милиона са те в Пакистан и Иран. Само за първите 6 месеца на 2015 година в Европа навлизат 77 731 души от Афганистан. Страната е "лидер" в производството на опиум, над 90 % от световното производство, като значителна част от него отива за западните страни, включително САЩ.

3.4.2.2. Case Study 2 – Миграцията от Южна Азия към Европа през XXI век и негативните последици за не/сигурността на ЕС

Миграционните процеси на хора възникват в зората на човешкото съществуване. В началото на XXI век се наблюдава тенденция на рязко увеличаване на броя на международните мигранти в глобален мащаб и през 2015 г. достига до 244 млн. души. В периода 1990-2015 г. световната миграционна вълна нараства с 91 млн. души, или с 60%. Само за пет години броят им се увеличава с 22 млн. души. За сравнение, нивата на международната миграция в началото на столетието достига 173 млн. души. Една значителна част от тях имат за крайна цел страните от Европейския съюз (ЕС). В допълнение към тези данни, в доклад на ООН за международната миграция се посочва, че близо 2/3 от международната миграция е концентрирана в Европа – 76 млн. души и Азия – 75 млн. души. Северна Америка заема трето място с 54 млн. души, следвана от Африка – 21 млн. души, Латинска Америка и Карибите – 9 млн. души и Океания – 8 млн. души. Основните причините, според доклада на ООН, са конфликтите, бедността, неравенството и безработицата. Хората са принудени да напуснат домовете си в търсене на по-добро бъдеще за себе си и своите семейства. Доброволното и/или принудителното напускане на дадена територия е процес на оцеляване, търсене на нови възможности за развитие и живот.

Анализът е насочен към общата рамка на феноменът миграция и няма амбиция за детайлно разграничаване на отделните понятия бежанец, мигрант, емигрант, имигрант. В обобщен план, мотиваторите, силите и енергията, които подхранват миграцията са ограничени в три групи катастрофични сценария: антропогенни

(предизвикани от човешката дейност замърсяване, конфликти, икономически кризи); природни (бедствия, наводнения, земетресения, климатични промени); техногенни (съчетание на природните фактори с човешката дейност). От антропогенните причини за международната миграция водещи са икономическите, политическите, религиозните, военните, историческите. Освен това, Andrew Geddes и Peter Scholten поставят на водещо място като причини за миграцията икономическото неравенство, политическите промени, конфликтите, подкрепата от вече установили се мигранти („мигрантска мрежа“); демографските промени и милионите млади хора, които могат да се придвижат към желаните дестинации; промените в средата на живот.

3.4.2.3. Case study 3 – Образователната система в България като механизъм за социализация на мигранти и бежанци от Южна Азия

Предизвикателствата, пред които се изправя българската образователна система като интеграционен механизъм за мигранти и бежанци от Южна Азия очертават реалностите на глобалната взаимозависимост и нейната адекватност към изискванията на средата на сигурност. Флуидността на процесите, скоротечните изменения на всички равнища на сигурност и основните причини за мигрантските и бежанските вълни от Южна Азия по посока на Западна Европа, където България е в ролята на транзитна държава. Очертава се проблемът за конфликтните отношения с българското общество. Това извежда на преден план голямото предизвикателство пред българската образователна система и нейните възможности за обучение на всички новодошли. Оказва се, че различията в културно, етническо, религиозно дори цивилизационно отношение пораждат потребността от обучение и изграждане на социални умения за вграждане в България. От гледна точка на нашето общество, ние също се нуждаем от обучителен процес за опознаване на непознати култури, етнически особености, обичаи, политически виждания, личностни особености, които носят със себе си мигрантите от Южна Азия. Интеграцията на мигранти от Южна Азия в българското общество е политически, икономически и социален въпрос.

В икономически план миграцията има две страни. Първата са положителните ефекти от притока на образовани, висококвалифицирани кадри, които допринасят за развитието на приемащите общества. Втората е негативна, държавите реципиенти се изправят пред трудната задача да обучат, образovat и интегрират мигрантите в трудовия процес и живота на обществата. С оглед на конфликтността в Южна Азия, огромното население от бедни млади хора, мигрантските потоци към богатите западни страни ще продължава, а България се оказва транзитен пункт и една от „входните врати“ към политическата, икономическата и социалната системи, но най-вече към „европейската мечта“.

3.6. Изводи от трета глава

1) В условията на висока динамика и силна структурна неустойчивост в системата на международна сигурност, на всяко нейно ниво – глобалното, континенталното, регионалното и националното, непрекъснато възникват нови и се

възпламеняват отново стари огнища на противоречия и конфликти. Ако обаче оценим деструктивните и самовъзпроизвеждащите се възможности за ескалация и хронификация на конфликтите в различните геополитически пространства и кръстопътища от гледна точка на тяхната рисковост, сиреч – по вероятността да се случат и по последиците, ако се случат, то може да се направи извода, че конфликтите в Южна Азия много трудно могат да се сравняват със съответните конфликти в други уязвими сиви зони и „черни дупки“ по света, доколкото в тези конфликти могат да бъдат въвлечени колосални по броя си човешки маси, могат да се използват особено разрушителни въоръжения, в т.ч. оръжия за масово поразяване и от гледна точка на въздействието, върху прилежащи региони в четирите посоки на геополитическия компас.

2) Процесите в региона на Южна Азия и високата степен на тяхната конфликтност, дават основание да се смята, че все повече се размиват границите между глобалното и регионалното, между глобализма и регионализма. В наши дни несигурността и нестабилността в различни точки на света, дори намиращи се далеч от региона на Южна Азия, могат да играят ролята на спускови механизми за несигурност и нестабилност в този регион; и обратното – несигурността и нестабилността в региона на Южна Азия могат да имат непосредствено или опосредствано въздействие върху несигурността и нестабилността в различни други точки на света, дори намиращи се далеч от този регион. Светът е все повече едно общо пространство и отделните региони вече не могат да се разглеждат като обособени и в някаква степен изолирани един от друг, напротив, светът започва да прилича наистина на едно ако не глобално село, на един глобален град с единен живот и общ ритъм, а отделните региони се превръщат с нарастваща степен в квартали на този глобален град – някои от тях в преуспяващи градски конгломерати, други в една или друга степен модерни предградия, трети – в „мека“ периферия, вилна зона на глобалния град, тясно свързани с него, ползващи се от предимствата да са част от него, но стремящи се да се затварят за някои от негативните му процеси, а четвърти деградират до крайградските гета и бидонвили.

3) Ерата на перманентна глобална несигурност, преструктурирането на глобалното политическо пространство предизвиква регионален хаос и конфликти, които захранват миграционните процеси към богатите западни държави. България е транзитна точка по пътя на миграционните вълни и се изправя пред предизвикателството да образува хора от различна култура, религия, език и с различен цивилизационен код;

4) Европейският съюз и Южна Азия засилват своята взаимозависимост. Общото между тях е потенциала за развитие и необходимостта от интегрирана над-регионална, дори, глобална сигурност; ЕС има изключителна геостратегическа възможност за засилена политическа роля в ЮА.

ОБЩИ ИЗВОДИ

1. Резултатите от направеното изследване убедително доказват негативното влияние на конфликтите в Южна Азия върху регионалната и глобалната

сигурност. Сложната плетеница от традиционни и нетрадиционни рискове за сигурността в региона са отражение на трансформацията на глобалната политическа система, в която абстрактната заплаха от разпространение и използване на ядрено оръжие добива реални измерения в конфликтните отношения между Индия и Пакистан. В основата на непримиримите им позиции са разломните линии очертани от различията в етническите, религиозните, езиковите, културните, идеологическите несъвместимости, които са изведени като фактори за конфликтите в Южна Азия. В чисто политически план, оттеглянето на САЩ от глобалните дела и възходът на китайската мощ поставят региона в центъра на икономическите отношения, в които освен като транзитна територия, Южна Азия се очертава като ключов регион, в който контролът и преимущество в политическото пространство зависи пряко от влиянието на равнище социетална сигурност. Пропуснатите възможности на Запада в лицето на САЩ отвориха пространства за връщане на Русия в Голямата геополитическа игра, включително в Афганистан, и наред с регионалните сили, като Индия, на преден план излизат азиатските гиганти Япония, Китай. Освен това, изместването на центъра на тежестта на глобалните политико-икономически отношения на изток насочват вниманието дори към Австралия. Вследствие, оформят се множество центрове на сила, които освен сблъсък с официалната власт, се борят за легитимност;

2. С анализа на конфликти в Южна Азия се доказаха двете противоположни тенденции видими в противоположните процеси на: интеграция и дезинтеграция; глобализация и деглобализация; унификация и фрагментация на идентичностите. В тази сложна хаотична система от взаимоотношения възникват и конфликтите в Южна Азия, като съвкупност от причина, средство и следствие на взаимоизключващи се интереси. Конфликтите в региона имат своя интегриращ характер, но в същото време те са проява на контраглобализиращи проявления срещу унификацията в статуквото на еднообразието. Оказва се, че в тяхната последваща несигурност възпроизвежда реваншистки настроени, маргинализирани индивиди и групи, които в своята атомизация намират единствена възможност за идентичностно оцеляване; Един от примерите е Афганистан, страна раздробена на множество кланове, етнически групи, с провалена държавност и в центъра на борбата за влияние на САЩ, Русия, Китай, ЕС, страните от Персийския залив, Иран, дори Япония;
3. В резултат на анализа се установи, че конфликтността в Южна Азия, освен преките въздействия на глобалното равнище на сигурност, има дълготрайни, косвени, политически, социални, икономически последици за настоящето и бъдещето на Европа. Те се изразяват в промяна на политическото управление на страните на европейския континент, възраждане на националистическите, ксенофобските, популистките движения, засилваща се тенденция на регионализация, връщане към силовите подходи за урегулиране на отношенията и в крайна сметка фрагментация на общества и отчуждение на

индивидите от идеята за държавност. Вследствие на отслабналата роля на държавата и невъзможността за справедливо политическо представителство, огромни маси от населението в Южна Азия намира своите идентификационни маркери в етническата, религиозната, клановата, езиковата група, която е избрана преимуществено пред идентификацията с националната държава. Държавните институции изпадат в положение на равнопоставен субект във възникващите конфликти, в които реваншистки настроени индивиди и групи приватизират средствата за прилагане на насилие. По подобен начин действат терористични, сепаратистки групи в страните от региона. Пример за това са талибаните в Афганистан и Пакистан, маоистите в Индия, тамилските тигри в Шри Ланка;

4. В геополитически план, контролът на Южна Азия означава преимущество и влияние на основните политически и икономически процеси в света. С осъзнаването на тази действителност и нейното включване в определянето на политиката на отделните държави определят и новата нормалност на перманентна глобална не/сигурност, в която страните от региона се оказват в точката на бифуркация, където изборите за бъдещо развитие могат да се насочат или към управляема не/сигурност чрез интеграция, или към фрагментираща конфликтност в играта с нулева сума;
5. В условията на постмодерното време, в което живеем, рисковете за сигурността се увеличават и променят своя характер. Все повече аспекти от живота на хората и обществата се секюритизират. Абсолютната сигурност на държавата е отминала химера, която няма място в днешното свръх-динамично време. Тя е изместена от идеята за индивидуалната, човешката, сигурност поставена в нова еволюционна парадигма. Високите нива на несигурност, генерирани от Южна Азия, са отразени в дисертационното изследване като последици от деколонизацията, държавите в региона се оказаха губещи след края на Студената война, а освободената енергия на потисканите етнически, религиозни групи провокираха нерешените политически конфликти, които ескалираха във въоръжени сблъсъци, борби, дори войни. От своя страна Великите сили се загубват влиянието си от миналото и се трансформират в звучащо скромно „силни държави“, което засили страхът им от директен сблъсък помежду им. На преден план, със засилващи се позиции и увеличаващи се възможности, излязоха прокси-войници и групи, които са подпомагани, спонсорирани, въоръжавани от държави по неофициални канали;
6. Оттеглянето на доскоро глобалните сили от регионалните проблеми, сякаш остави Южна Азия сам на себе си. Флуидността на отношенията и отсъствието на система на сигурност, със специфичните структура, правна и консенсусна култура за мирно регулиране на конфликтите и противоречията възпрепятстват възможностите за изграждане на единна визия за сигурността на региона и неговото икономическо развитие. Фрагментираните действия по отношение на

отделни нетрадиционни рискове на сигурността, като тероризъм, климатични промени, наводнения, бедствия и аварии, нямат необходимата основа за изграждане на политическо доверие между отделните играчи. Въпреки това, регионът е отбелязва изключителни икономически резултати, осигурявайки му статутът на най-интензивно развиващата се икономическа зона в света, с очакван ръст от 7.6% за 2018 г.¹;

7. Дисертационното изследване показва как несигурността и конфликтността в Южна Азия имат пряко негативно влияние върху несигурността на Европа и България, чрез анализ на феноменът миграция. Високата динамика, структурната неустойчивост в системата на международна сигурност, на всяко нейно ниво – глобалното, континенталното, регионалното и националното, определя възникването на нови и хронифициране на нерешени конфликти, които имат експортен потенциал и дестабилизируют глобалната мрежа от отношения. Няма място, на което да се скрием, от утопията на абсолютната сигурност с небрежна фриволност изпадаме в неуправляема несигурност, в която едно погрешно решение, лоша стратегическа преценка, дори емоционален дисбаланс на политическият елит може да доведе до необратим разпад, разруха и деволуция на човечеството. Освен деструктивните и самовъзпроизвеждащите се възможности за ескалация и хронификация на конфликтите в различните геополитически пространства и кръстопътища Южна Азия, колкото и да е неприемливо на този етап да се разглежда като общо политическо цяло, може да почерпи опит от ЕС, като относително успешен модел на съществуване. В противен случай, регионът има разрушителен потенциал, който ще надмине далеч разрушенията от световните войни, арена на които стана предимно Европа;
8. Регионът на Южна Азия е изключително полезен като предоставящ много сериозен материал за анализиране и прогнозиране (*case study*) по отношение на структурното въздействие и символното влияние на геостратегическите процеси и водещите геополитически актори (велики сили и надрегионални сили) върху регионалната сигурност и противостоянията между ключовите регионални актори, както и *vice versa* – за структурното въздействие и символното влияние на регионалната сигурност и противостоянията между ключовите регионални актори върху геостратегическите процеси и водещите геополитически актори (велики сили и надрегионални сили). В условията на изключително силна динамика, трудно управляеми рискове, висока степен на неопределеност и ескалиращи паралелни процеси на глобализация и регионализация, регионът на Южна Азия се превръща все повече в своеобразно минно поле от стари, т.е. традиционни, но проявяващи се по нов начин и качествено нови, т.е. нетрадиционни конфликти, както и в отворена система,

¹ Booming South Asia Is Driving Economic Growth in Asia, 27 April 2017, <https://www.adb.org/news/features/booming-south-asia-driving-economic-growth-asia>, достъпно към 22.05.2018 г.

през която преминават отвън-навътре и отвътре-навън различни нелегални потоци (трафици) и легални потоци (трансфери) от хора, стоки, услуги, капитали, ресурси, информация и др. Ето защо управлението на тези традиционни и нетрадиционни конфликти трябва да се съчетава чрез регионални и трансрегионални (континентални и глобални) механизми, институции и усилия за минимизиране на негативните последици от преминаващите потоци (трафици и трансфери) и оптимизиране на евентуалните ползи от тях. Не се ли дава своевременен отговор на предизвикателствата чрез проактивна политика и системи за ранно сигнализиране, конфликтността в региона на Южна Азия може да се хронифицира и да започне да изнася нестабилност в прилежащите региони, да въвлече в конфронтация великите и надрегионалните сили и даже да доведе до възможност от сблъсък с използване на оръжия за масово поразяване.

НАУЧНИ И ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Научни приноси

1. Систематизирани са основните измерения и главните аспекти на регионалната сигурност в Южна Азия като геополитически възел с висок конфликтен потенциал и като генератор на традиционни и нетрадиционни (т.е. съществуващи, но проявяващи се по качествено различен начин или нови, не съществували досега) предизвикателства и рискове.
2. Проследено е и е изследвано влиянието на геополитическите трансформации в глобалната среда на сигурност, които генерират несигурност в отделните региони, с което е обърнато внимание на нарастващата взаимозависимост и експортирането на нестабилност. Създадена е база от полезна научна информация за региона, която позволява да се прави стратегическо прогнозиране за тенденциите и алтернативните развития, които могат да променят континенталната и глобалната среда за сигурност и да породят трудно управляеми кризи, включително и сблъсъци, при които не бива да се изключи и употребата на оръжия за масово унищожение.
3. С проследяването на генезиса на конфликтните отношения в Южна Азия, е подпомогнат процесът на тяхното идентифициране и анализиране в подсистемата на международните отношения. Разкрита е и е доказана връзката между конфликтите в Южна Азия и тяхното влияние върху стабилността на региона, прилежащите региони, Азия и света. Класифицирани са източниците на конфликти в региона и различните сценарии за тяхното развитие във времето и пространството.
4. Анализирани са възможните въздействия на тези конфликти върху сигурността в глобален, континентален, регионален и национален мащаб. Изследвани са последиците от конфликтите в региона върху сигурността на Европа, част от тях са миграцията и трафика на хора, наркотици, оръжия.

5. Обогатено е знанието в българската наука за региона на Южна Азия и са очертани процесите на засилваща се несигурност, които могат да имат непосредствено или непряко влияние върху нашата страна в частност и върху Балканите и Черноморието като цяло. С оглед на българското участие в мисията на НАТО в Афганистан, тяхното познаване има отношение към компетентното управление на последиците от конфликтите за България.
6. Представени са основните концептуални схващания за постмодерния модел на сигурност чрез интеграция, който надгражда идеята за сигурност чрез сила. Очертани са проблемните области във взаимоотношенията на страните в Южна Азия, които възпрепятстват постигането на интеграция в областта на сигурността.
7. Анализирани са последиците за сигурността на Европа, като на фокус е поставена мигрантската криза. Разкрити са ограничените възможности на българската образователна система, като средство за интеграция на мигранти.

Научно-приложни приноси

- 1.Формирана е гносеологическа база чрез изучаване на разнообразни информационни източници, библиография, научна и изследователска периодика за съвременните конфликти в Южна Азия.
- 2.Организирано е фундаментално знание за конфликтните взаимоотношения на страните в региона с държави, които не са част от региона и с увеличаващите се недържавни актори, както и изследването и оценката на съвременните трансформационни процеси в глобалната среда на сигурност – важна необходимост при провеждане на учебния процес във факултет „Национална сигурност и отбрана“.
- 3.Осъществен е анализ на генезиса на конфликтите в регионалната среда за сигурност - определяща част от подсистемата на международни отношения в Южна Азия, което дава тълкувателна основа в политическата конфликтология.
- 4.Натрупаната информация в дисертационното изследване генерализира възможност за българските изследователи в теорията на регионалната и международната сигурност да се ориентират в процесите и спецификите на региона на Южна Азия, който е сравнително непознат като обект на изследване и все още недостатъчно проучен в дълбочина и с оглед на алтернативните сценарии на развитие и потенциал за въздействие върху Азия, Европа, Балканите и Черноморието и не на последно място – върху България.
5. Посредством апробацията на дисертационното изследване в платформите на различни национални и международни научни форуми е доказана необходимостта от предложение за материализирането в учебните програми на отделен модул лекции по политическа география, геополитика и геостратегия на Южна Азия в обучението на студентите в магистърските програми и специализантите от

факултет „Национална сигурност и отбрана” във Военна академия „Г. С. Раковски”.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА НАУЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ:

Резултатите от настоящото изследване са включени в разработката и развитието на Интернет страницата на Дружеството за Обединените нации в България (<http://news.unabg.org/za-nas/drujestvo-za-oon-v-balgaria/>), където са публикувани пет публикации по темата на дисертационното изследване, в графата „Избор на редактора“. Към 25.04.2018 г. общият брой на преглежданията на три от тях са 4834 пъти.

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Буюклиев, Ерол. „Конфликтите в Афганистан – по пътя на миграцията към Югоизточна Европа”, „Югоизточна Европа: новите заплахи пред регионалната сигурност, Издателство на Нов български университет, ISBN978-954-535-907-1, Съставителство и научна редакция: доц. д-р Тодор Коларов, Рецензенти: проф. Георги Бахчеванов, д.н. и проф. д-р Николай Радулов, С., 2016.
2. Буюклиев, Ерол. „Милитаризацията на Космоса като риск за сигурността на Южна Азия“. Thirteenth International Scientific Conference. Space, Ecology, Safety. Space Research and Technology Institute – Bulgarian Academy of Sciences, ISSN 1313-3888, С., 2017, <http://www.space.bas.bg/BG/magasin/SES/PROCEEDINGS%20SES%202017.pdf>, с. 106-110.
3. Буюклиев, Ерол. „Конфликти за водата в Южна Азия“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, 2017, с. 428-436.
4. Буюклиев, Ерол. „Геополитическа несигурност в Южна Азия“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, 2017, с. 437-445.
5. Буюклиев, Ерол. „Ислямска държава“ в Южна Азия“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, 2016, с. 332-341.
6. Буюклиев, Ерол. „Постмодерна (не)сигурност в Южна Азия“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, 2016, с. 342-350.
7. Буюклиев, Ерол. „Възходът на Индия по пътя на конфликта“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 1314-1937, 2015, с. 124-134.
8. Буюклиев, Ерол. „Ислямска държава – легитимирането на една илюзорна фантазия“. СБОРНИК: Доклади от Годишна университетска научна

- конференция, Издателски комплекс НВУ „Васил Левски“, ISSN 1314-1937, 2015, с. 135-143.
9. Буюклиев, Ерол. „Конфликтите в Южна Азия през XXI век“. Военна академия „Г. С. Раковски“. Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната. Сборник доклади от годишната научна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“, Май 2016 г.. ISBN 978-954-9348-84-2, 2017, с. 90-97.
 10. Буюклиев, Ерол. „Афганистан – несигурност и конфликти“, „Научните изследвания – ключов фактор за придобиване на нови отбранителни способности“, Осма международна научна конференция, ХЕМУС – 2016 г., Пловдив.
 11. Буюклиев, Ерол. „Южна Азия – Стратегически изпитание за Европейския съюз“, МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМА: „Европа: Глобални заплахи и интегрирана сигурност. Сигурност в Черноморския регион“, Нов български университет, Департамент „Национална и международна сигурност“, 19 май 2017 г., гр. София.
 12. Buyukliev, Erol. “The Conflicts in South Asia in The XXI Century and Their Significance for The Uncertainty of Europe“, The 4th International Conference on Eurasian Politics and Society was organised by CESRAN International on 1-2 July 2017 in Istanbul. The conference theme was “Civilisation and World Politics”, <http://eurasianpoliticsandsociety.org/iepas2017>;
 13. Buyukliev, Erol. ”Islamic State” in South Asia”. Сборник докладов: „Долгосрочное прогнозирование международных отношений в интересах национальной безопасности России“, Центр военно-политических исследований МГИМО МИД РОССИИ, Международная научная конференция, 16 сентября 2016 года, Русия, Москва, ISBN 978-5-9228-1578-9, с. 161-170.
 14. Буюклиев, Ерол. „Несигурността в Южна Азия през XXI век и нейното значение за Европа“, МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ: „ПРОБЛЕМИ НА СИГУРНОСТТА В ЧЕРНОМОРСКИЯ РЕГИОН“, Висше училище по сигурност и икономика – Пловдив, 14 септември 2017 г., гр. Пловдив.
 15. Буюклиев, Ерол. „Образованието в България като механизъм за социализация на мигранти и бежанци от Южна Азия“. ПУ „Паисий Хилендарски, Филиал – Смолян,“ НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ на тема: „ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА – ЗА ЛИЧНОСТНО И ОБЩЕСТВЕНО РАЗВИТИЕ“, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, 2017, Смолян, ISBN 978-954-8767-68-2, https://uni-plovdiv.bg/uploads/site/filiali/smolian/NID/NNKonferencia%202017/knigka_3.pdf, с. 428-444.

Публикувани статии в Интернет:

1. „Рискове за сигурността в Южна Азия”, UNA NEWS – Дружество за ООН в България, 02.07.2015 г.; <http://news.unabg.org/2015/07/02/riskove-za-sigurnostta-v-yuzhna-aziya/>
2. „Ислямска държава“ – легитимирането на една илюзия”, UNA NEWS – Дружество за ООН в България, 09.08.2015 г.; <http://news.unabg.org/2015/08/09/islyamska-drzhava-legitimiraneto-na-edna-ilyuziya/>
3. „Афганистан – по пътя на миграцията към Югоизточна Европа“, UNA NEWS – Дружество за ООН в България, 16.10.2015 г.; <http://news.unabg.org/2015/10/16/afganistan-po-ptya-na-migratsiyata-km-yugoiztochna-evropa/>
4. „Ролята на Индия в Южна Азия“, UNA NEWS – Дружество за ООН в България, 24.01.2016 г.; <http://news.unabg.org/2016/01/24/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F-%D0%B2-%D1%8E%D0%B6%D0%BD%D0%B0-%D0%B0%D0%B7%D0%B8%D1%8F/>
5. „Конфликтът в Афганистан – битка на всички срещу всички (bellum omnium contra omnes)”, UNA NEWS – Дружество за ООН в България, 24.02.2016г. <http://news.unabg.org/2016/02/24/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D1%82%D1%8A%D1%82-%D0%B2-%D0%B0%D1%84%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD-%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%81/>

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ

Декларирам, че дисертационният труд на тема „Конфликтите в Южна Азия в началото на XXI век и влиянието им върху регионалната сигурност“ е авторски продукт. При неговото разработване не са ползвани чужди публикации и разработки в нарушение на авторските им права.